

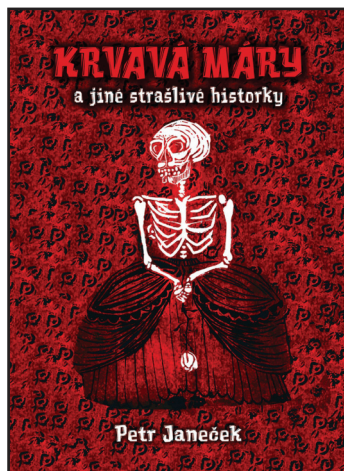
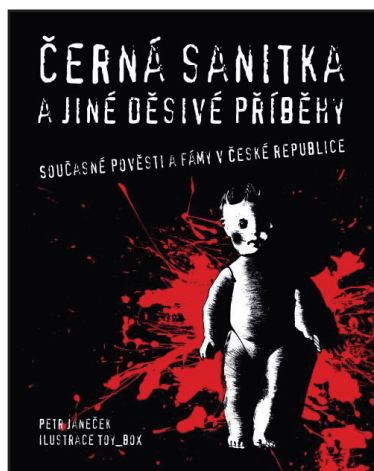
Хроника

Češka naučna folklorna literatura u poslednjih dvadeset godina

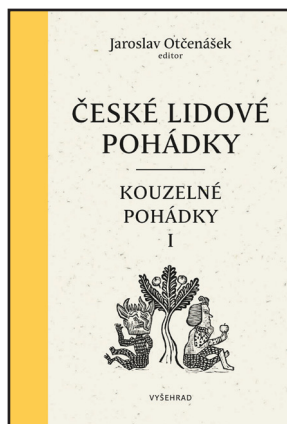
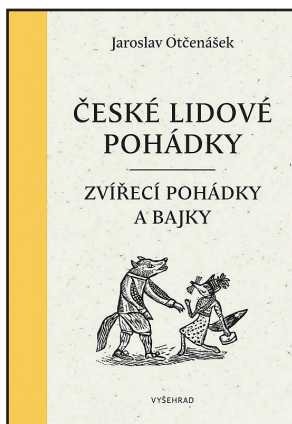
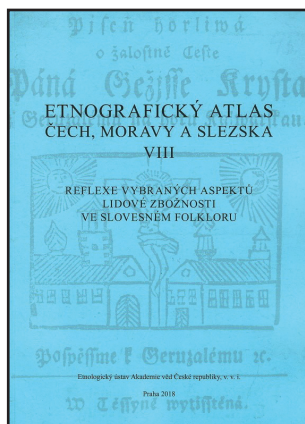
Jaroslav Otčenášek

Nakon realne krize češke folkloristike u devedesetim godinama 20. stoleća, situacija se dosta promenila. Naučni radnici u Etnološkom institutu Akademije nauka Češke republike, u Institutu za etnologiju Filozofskog fakulteta Karlovog univerziteta i Institutu za evropske etnologije Filozofskog fakulteta Masarikovog univerziteta, koji se specijalizuju u oblasti folkloru, pokrenuli su nekoliko zanimljivih i dugotrajnih projekata. Interesovanje naučnika se fokusiralo na tradicionalne folklorne oblike i na savremene aktuelne izazove.

Práški folklorist Petr Janeček bio je prvi češki naučnik koji je počeo da se stručno bavi urbanim legendama. Izdao je zasad tri opsežne i popularne antologije tekstova s komentarom: *Crna ambulatna kola (Černá sanitka)* 1, 2, 3 (2006, 2007, 2008). Nakon male pauze je nastavio s manjom zbirkom strašnih savremenih predanja *Krvava Mara (Krvavá Máry)*, (2015). Svako ko je zainteresovan za savremene češke urbane legende sada ima na raspolaganju vrlo bogat materijal za proučavanje.

Drugi praški etnolog i balkanolog, Jaroslav Otčenášek, 2018. godine, u okviru dugotrajnog projekta *Etnografskog atlasa Češke, Moravske i Šleske*, izdao je 8. tom koji se bavi refleksima narodne vere u nepesničkom folkloru (*Etnografski atlas Čech, Moravy a Slezska VIII. Reflexe vybraných aspektů lidové zbožnosti ve slovesném folkloru*). Atlas ima odeljak sa teoretskim tekstom i deset mapa. Godine 2019. Otčenášek je počeo da izdaje sabrane češke narodne pripovetke i šaljive priče. Zasad su publikovana dva toma: 1. *Priče o životinjama i basne (Zvířecí pohádky a bajky)*; 2. *Bajke, prvi deo (Kouzelné pohádky 1)*. Planirano je da se objavi ukupno 13 tomova, a broj narodnih pripovedaka i šaljivih priča iznosiće oko 3.500 tekstova. U antologije su uključene i narodne pripovetke čeških Nemaca i Roma u prevodu na češki jezik. Treba dodati da je Češka jedna od malog broja evropskih zemalja koja dosada nema svoje narodne pripovetke katalogizovane po sistematizaciji Aarne-Thompson-Uther (ATU).

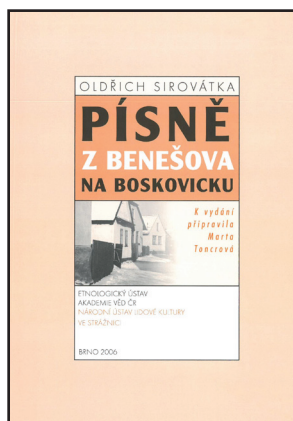
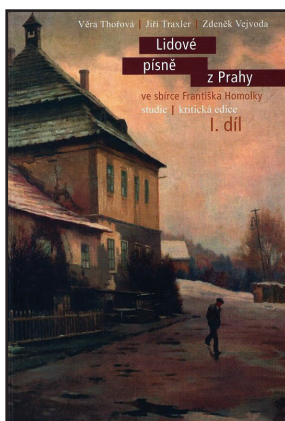
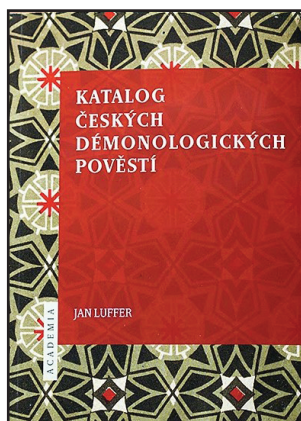

Kolega Jan Luffer nastavio je sistematičan rad preminule doajenke češke folkloristike Dagmar Klímové (1926–2012) na *Katalogu českých demonologických pověstí* (*Katalog českých démonologických pověstí*). Nakon dugog i složenog posla, katalog je objavljen 2014. godine.

Savremeni folklor je analiziran u nekoliko teoretskih publikacija. Kolektiv autora je 2011. sačinio antologiju *Folklor atomovog veka (Folklor atomového věku)*, koji se fokusira na aktuelne izazove folklornih studija u širem smislu, u kontekstu promena u češkom društvu. Ovome je bliska i tema zbornika *Od bajke prema glasini (Od pohádky k fámě)*, koji sadrži tekstove s naučne konferencije u Brnu, organizovane 2002. u saradnji sa slovačkim kolegama. Zbornik je objavljen 2005. godine.

Pažnju praških etnomuzikologa privukli su dosad neizdati rukopisi narodnih pesama. U dva toma su 2011. i 2013. godine publikovane *Narodne*

pesme iz Praga u kolekciji Františka Homolke (*Lidové písně z Prahy ve sbírce Františka Homolky*), u redakciji Věry Tchořovej, Jiřího Traxlera i Zdeňka Vejvode. Godine 2015. objavljene su *Narodne pesme iz okoline Řípa 1 (Lidové písně z Podřipska)* u redakciji Věry Tchořovej. Zdeněk Vejvoda pripremio je zbirku *Pilzenska regija u narodnoj pesmi (Plzeňsko v lidové písni)* u dva toma, 2011. i 2015. godine. Bivši upravnik Etnomuzikološkog odseka Etnološkog instituta, Lubomír Tyllner, publikovao je 2017. osobenu antologiju *Pesme, litanije i molitve koje se mogu pevati na sahranama (Písně, letanie a modlitby, které při pohřbech zpívati se mohou)*.

Moravski folkloristi su svoje interesovanje usmerili uglavnom na izdavanje antologija narodnih pesama iz moravskih regija. Marta Toncrová je 2006. izdala dosada neobjavljen rukopis *Pesme iz Benešova kod Boskovička (Písně z Benešova na Boskovicku)* poznatog folkloriste Oldřicha Sirovátke (1925–1992). Njegov drugi rukopis: *Narodne pesme, predanja i dečje igre iz Boskovic i okoline (Lidové písně, pověsti a dětské hry z Boskovička)* bio je objavljen 2005. godine. Slična je knjiga *Pesme iz Svatobořice-Mistrína (Písně ze Svatobořic-Mistrína)*, štampana 2011. u redakciji Klare Císarikovej i Rostislava Marada.

Na osnovu iznetih naslova se vidi da je češka folkloristika, bez obzira na permanentne probleme, u boljem stanju nego na kraju komunizma i u devedesetim godinama prošlog veka. Uglavnom se nadamo da ćemo uspjeti da okončamo glavne izdavačke projekte i da time popunimo dosta praznina koje češka naučna folkloristika stalno ima.

Prof. dr Jaroslav Otčenášek
Univerzita Karlova, Filozofická fakulta
E-pošta: jotcenasek@yahoo.com

Примљено: 4. 11. 2021.
Прихваћено: 1. 12. 2021.